

Ballada o samotnej pompie

KONSTANTY ILDEFONS GAŁCZYŃSKI

Ballada o samotnej pompie

Trzem Brueghelom: Staremu¹, z Piekiła² i Aksamitnemu³ oraz Jedynemu Kazimierzowi Wyce⁴ — arystarchowi⁵ — tę Balladę o samotnej pompie przypisuje szalony Autor

Stoi samotna pompa
w ulicy Chryzopompa,
przy placu;

z rury gęba delfina
dawny świat przypomina,
lecz na co?

Czasem przyjdzie Słowacki,
zamyśli się, odfrunie,
nawet nie dotknie;

czasem list od Drużbackiej⁶,
zresztą wrony i gacki —
samotnie.

Uliczka jak sen kurzy,
a księżyc taki duży
na poprzek.

¹Bruegel, Pieter (starszy) (ok. 1525–1569) — malarz niderlandzki, tworzył prace o tematyce ludowej, ukazując życie codzienne życie wsi, stąd zwany „chłopskim” a. „starszym” dla odróżnienia od jego synów, również trudniących się malarstwem; do najbardziej rozpoznawalnych jego dzieł należą odczytywane symbolicznie *Wieża Babel*, *Upadek Ikara*, *Dwie małpy* czy *Walka karnawału z postem*. [przypis edytorski]

²Bruegel, Pieter (młodszy) (1564 a. 1565–1637/1638) — malarz flamandzki okresu baroku, syn Pietera Bruegla starszego, zw. Piekielnym z uwagi na często pojawiający się w jego malarstwie motyw piekła i ognia. [przypis edytorski]

³Brueghel, Jan (starszy) (1568–1625) — malarz flamandzki, syn Pietera Bruegla (starszego), brat Pietera Brueghla (młodszego) zw. Piekielnym; określaný jako Jan Brueghel starszy (w odróżnieniu od jego syna) a. Aksamitny ze względu na delikatność, łagodną tonację, harmonię wyrazu i nastroju jego dzieł; do ulubionych jego tematów należały kompozycje bukietów roślinnych, Madonny okolone kwiatowymi girlandami, a także sceny (mitologiczne lub biblijne) przedstawiające różnorodność fauny i flory oddanej z pełną rozmiłowaniem w szczegółach słodyczą. [przypis edytorski]

⁴Wyka, Kazimierz (1910–1975) — historyk i krytyk literatury, eseista, przed wojną jeden z ważniejszych głosów młodej krytyki literackiej, w czasie okupacji w podziemnym „Miesięczniku Literackim” opublikował szkic poświęcony wierszom K. K. Baczyńskiego *List do Jana Bugaja* (1943), po wojnie wydawca spuścizny poety; profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego (od 1948 r.), współtwórca Instytutu Badań Literackich PAN (1948) i jego dyrektor w l. 1953–1970; w l. 1945–1950 redaktor naczelny miesięcznika literackiego „Twórczość”; wieloletni prezes Związku Literatów Polskich; członek Polskiej Akademii Nauk. Kazimierz Wyka prowadził wieloletnie seminarium literackie, stając się założycielem tzw. krakowskiej szkoły krytyki, zajmował się romantyzmem i Młodą Polską, w tym szczególnie twórczością Stanisława Brzozowskiego. [przypis edytorski]

⁵arystarch (z gr.) — dosł.: najlepszy władca; *Arystarch z Samotraki* (ok. 216–144 p.n.e.) starożytny gramatyk grecki, twórca filologii jako dyscypliny naukowej autor wielu rozpraw i krytycznych wydań dzieł m.in. Homera, wielkich tragiczków greckich, Arystofanesa, Herodota. [przypis edytorski]

⁶Drużbacka, Elżbieta (ok. 1695/1699–1765) — poetka polska epoki późnego baroku, zwana przez współczesnych „słowiańską Safoną”, „Mużą sarmacką”, ceniona przez czołowego twórcę polskiego oświecenia Ignacego Krasickiego, autorka m.in. *Opisania czterech części roku*, pierwszego polskiego poematu opisowego; pod koniec życia osiadła w klasztorze sióstr bernardynek w Tarnowie. [przypis edytorski]

Żałobne szumią tuje,
pompki nikt nie pompuje.
Niedobrze.

Czasem czarnoksiężnicy
przystaną w tej ulicy
z gwiazdą Heroda,

poszepczą, zrobią swoje,
lecz pompie, pompie mojej
jakaż wygoda?

Więc śni się nocą pompie,
że Wodnik z nieba zstąpił
i wreszcie:

ryms! pyms! i woda leci,
i księżyc w niebie świeci
jak pierścień...

Są aktualne sprawy,
kraj jest taki ciekawy
wg Jerzego —

a mnie ta pompa, po co?
ta pompa — dniem i nocą,
dlaczego?

Pierwodruk: „Szpilki” 1946, nr 27.

Księżyc

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z *Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur*.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na *Licencji Wolnej Sztuki 1.3*. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w *Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur*. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <https://wolnelektury.pl/katalog/lektura/galczynski-ballada-o-samotnej-pompie/>

Tekst opracowany na podstawie: Konstanty Ildefons Gałczyński, *Wybór poezji*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1967.

Wydawca: Fundacja Wolne Lektury

Publikacja zrealizowana w ramach biblioteki Wolne Lektury (www.wolnelektury.pl).

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Joanna Patalas.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).